

Poslanica otrokom ob tednu otroka 1988

Dragi otroci – vrstniki prihodnosti!

Pred vašim domom stoji vaš dan, vaš teden, vaše stoletje! Odprite vrata, odprite okna, odprite srce – naj vdre življenje v vas in vas napolni s polnostjo, da bo od vaše radosti svet popolnejši, da bo v njem manj laži in več čistosti. Kajti vedite: svet se z vami začne, z vami obnavlja, z vami nadaljuje kot potok, ki teče iz večnosti v večnost. Vaše je, da bo ta vrelc čist, svež, živ, da bo pljusala iz vas vsenaokrog in vsepovsod sveta voda življenja.

Zato ne mislite, da je svet grob, grd, gol – res je, da je še slabši, še hujši, še bolj krut – a za vas in v vas je in mora biti svetel, sončen, svobodni, srečni. Samo takega sanjajte, samo takega iščite, samo takega terajte, dokler ste tako majhnoveliki, da lahko zgrabite nemogoče!

Ne pustite odraslim, vsevednim pustežem in dolgočasnim čemerjem, da vam zastrejo luč, da vam vsilijo svojo resnico, da dirigirajo vaši pesmi! Raje osvetlite vi njihovo tavanje iz noči v noč.

Ostanite za zmeraj otroci, ki vidijo pravo resnico stvari, ki razgledajo golega kralja prevare, ki zrejo svoje ptice v zenitu, ki čutijo sonce v srcu in ga postavljajo v dom svojega bivanja in v moč zgodovine. Bodite otroci, ki rastejo v upanje in ljubezen, krati pa tudi v zrelost, v luč in senco življenja. A ko se neha vaš dan, vaš teden, vaše stoletje, bodite in ostanite boljši od nas, vaših prednikov ali vrstnikov, da vas bodo po dobrem pomnili vaši in naši zanamci.

Tone PAVČEK

Program dejavnosti v tednu otroka

Želeli smo program zastaviti širše, zato smo povabili na delovni sestanek poleg predstnikov osnovnih šol, VVO, zdravstvenega doma, Centra za socialno delo, DPM še funkcionarje ZK, SZDL, OSS, OK ZSMS in Komiteja za družbene dejavnosti.

Udeležba je bila s strani ustanov, ki delajo za otroke, dobra, funkcionarji pa niso utegnili...

Izrečnih je bilo veliko želja, idej misli in stvarnih predlogov v korist predšolskih in šolskih otrok. Nastal je program, ki ga bomo izpeljali:

– naši delegati bodo v vseh sredinah in skupinah opozarjali na skrb za otroke,

– na urejena igrišča,

– na zdravo prehrano. V vseh družbenih okoljih bomo opozarjali da sleherni otrok potrebuje za zdrav razvoj urejeno življenje v družini, primeren standard v VVO in šoli.

– Ob tednu otroka bodo v šolah, VVO in le nekaj DPM pripravili poseben program aktivnosti za otroke (prireditve, risanke, izlete, orientacijske pohode, likovne razstave po izložbah in KS...).

– osrednja prireditve bo OTROŠKI SEJEM 5. oktobra

1988 od 15. do 18. ure pred kulturnim domom Španski borci. Otroci vseh starosti bodo tu lahko prodajali in zamenjavali igrače, športne rekvizite, oblačila in obutev. Ves čas pa bo tekel program: lutkovna igrara RACMAN, risanke, glasba, razne šaljive in tekmovalne igrice pod vodstvom animatorke.

– 5. oktobra dopoldne bodo mali šolarji brezplačno obiskali živalski vrt.

– oktobra je predstavnik pionijske sprejela predsednica mesta Ljubljane – tovarišica Nuša Kerševan.

Z veliko truda in optimizma pa bomo močanskim otrokom podarili novo jedilnico v Zambartiji. Poleg prispevkov izvršnega sveta skupščine občine, SIS otroškega varstva ter Zveze prijateljev mladine bodo v akciji na različne načine sodelovale tudi delovne organizacije, ustanove in posamezniki.

Rezultati aktivnosti ob zbiranju sredstev do 27. septembra 1988:

– OK SZDL je po sklepu predsedstva prispevala 1.500.000.-din

– marljive vzgojiteljice močanskih vrtcev bodo 7. oktobra pripravile prireditev »VRTEC VRTECU« v kulturnem domu Španski borci. Vstopnina bo namenjena za jedilnico.

– Kulturni dom Španski borci ne bo zaračunal najemnine v dopoldanskem času in bo tako prispeval k Tednu otroka in tudi za jedilnico.

– Vsi pionirji marljivo zbirajo star papir. Osnovna šola Jože Moškrič je že nakazala 362.700.-din,

– Perme Aleksandra in Klavdija pa 10.000.-din.

V prihodnji številki bodo objavljeni prispevki, ki bodo šele prišli.

OTROKOM NAJBOLJŠE

Prispevek nakazite na ŽR: 50103-678-48059 Zveza prijateljev mladine, z oznako »ZA JEDILNICO«

Sekretarka OZPM: Marija BENČINA

Petnajstletnica društva invalidov občine

V soboto, 3. septembra, je Društvo invalidov naše občine praznovalo 15. obletnico ustanovitve. V letu 1973 smo namreč zaključili vse priprave, ki so vsebovale: popis invalidskih upokojencev, invalidnih oseb, ugotavljanje stopen invalidnosti in razposlali prijavnice. Dobili smo tudi svoje prostore na Zaloški 48 skupaj s prostori KS Moste. V začetku je bila to le pisarnica, ki tudi danes ni kaj dosti večja, je pa povsem naša z možnostjo uporabe scene sobe KS. Vseh invalidov v občini je nekaj preko 2.200, zajetih v Društvu pa 1.400. Poleg organizacijsko tehničnih opravil smo organizirali tudi športno dejavnost, ki se odvija v petih sekcijah. Najbolj aktivni so kegljači, ribiči in šahisti, ne zaostajajo pa tudi drugi, le da je številčna »moč« pod zmožnostjo aktivnega delovanja. Vsakoletni program izletov, katerih namen je poglobitev znanstva, spoznavanja ožje domovine, je važna postavka delovanja društva in zajema veliko število naših članov. Socialno-zdravstvena slika naših članov ni posebno ugodna, ker je splošno znano, da so invalidske pokojnine in drugi prejemki zelo nizki in ne zagotavljajo vedno življenske eksistence. Na drugi strani je tu invalidnost, bolezn, ki se s starostjo slabšajo, vse to pa daje dodatno sliko o naših problemih in vsakdanjem življenju. Tudi smotrnost je zelo velika med našimi člani.

Proslavo smo organizirali v domu krajevne skupnosti Hrušica-Fužine. Slavnostni govornik je bil Niko Lukeč, predsednik OK SZDL, ki je podaril pozitivno naravnost društva in aktivno sodelovanje invalidov v krajevni samoupravi, društvenih, družbenopolitičnih organizacijah. Tovariš Ivan Pušnik, predsednik društva, je podelil pisna priznanja članom: Ivanki in Rajku Stihriču, Mariji in Henčku Konec, Anici Klemenčič, Tomu Pintarju, Kristini Kocman in OK SZDL, ribiški sekciji, šahovski sekciji, Kurivoproduji na Letališču in Kulturnem društvu Dobje. Med govorniki sta sodelovala tudi inž. Miro Petovar, predsednik RD Vevče in tov. Zgajnar, predsednik pobratnega Društva invalidov iz občine Laško. Z živo muziko so program in kasneje ples popestrili godci s pevko iz KD »Franc Vrnec« iz Dobjega.

Prav je, da poročamo tudi o ostalem programu, ki nam je naredil našo proslavo bolj pestro in seveda »ekonomsko« pozitivno. Veliko truda in prostovolnih ur je bilo potrebnih, da smo pripravili vse za uspeh srečolov. To pa pomeni aktivno zbiranje dobrot, ki jih je bilo 480 in so jih darovali mnogi obrtniki iz občine in drugod, trgovske organizacije in posamezniki. Tako smo lahko izdali kar 1.600 srečk, in vse prodali na splošno zadovoljstvo udeležencev, ker so dobili presegli vrednost srečke. Skratka reklamacij ni bilo. In smo pri pomembni informaciji, da nas je ravno ta akcija »rešila« nekaj več pozitivnega finančnega poslovanja, ki je iz leta v leto slabši, ker so viri sredstev izredno pičili, celo nestalni in zlasti iz SIS družbenih dejavnosti skoraj ničevi. Iz tega sledi, da so naši člani v marsičem prikrajšani, saj se večina sredstev preljuje v rekreativno dejavnost s tekmovalni in za druge, ki so v večini, ne ostane veliko.

Zaradi uspeha srečolova bomo letos lahko izvedli kakšno humanitarno akcijo kot npr.: obisk bolnih, nepokretnih članov v večjem številu in z bolj konkretno pomočjo v darilih.

O svojem delu zadnje čase nismo posebej obveščali, pa nas tako marsikdo ne pozna, ne ve za nas in naše naloge. Zato je prav, da smo se oglasili in skušali legitimirati kot pomembno društvo, v katerem deluje veliko aktivistov v pravem pomenu besede. Nekaj pa smo tudi sami krivi, ker v vseh krajevnih skupnostih le nismo vključeni v vsa delegatska razmerja, v bazo, kjer bi stalno opozarjali, da živimo, delamo in da smo večkrat potrebni pomoči.

Ko smo objavili posebno pismo v zvezi dodelitve finančne pomoči in dobrotov za srečolov, smo pripisali, da se bomo vsem darovalcem pisno zahvalili v našem glasilu Nsk. Pri pisanju tega članka pa ugotavljamo, da nam je to nemogoče, saj bi uporabili še enkrat več prostora za navajanje imen in dejavnosti darovalcev in nam tega prostora uredništvo ne more dati. Zato izrekamo veliko hvaličnost vsem darovalcem, tako obrtnikom, posameznim krajanom, organizacijam združenega dela s prošnjo, da nas podprejo tudi v naslednjih letih, oziroma ob dvajsetletnici. Vsi skupaj se moramo namreč zavedati, da lahko postaneš invalid iz različnih vzrokov, in da si takrat potreben moralne in materialne pomoči. Da se nekatere OZD zavedajo, potrjuje ustanavljanje aktivov invalidnih delavcev v HP Kolinska, Saturnusu, Papirnici Vevče itd. To pa hkrati pomeni, da invalidna oseba – krajan ni neka posebnost, krajevna znamenitost, pač pa občan z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki se aktivno vključuje za razvoj svoje OZD in kraja, v katerem živi.

Vsako leto pismo dostavljamo članom sporod izletov in obvestila o društvenih dejavnostih med letom. Posebej bomo zadovoljni, če se nam bodo priključili novi člani, sedanjí pa posredovali svoje predloge, kako bi bolje in več delali in še o drugih oblikah družabnega življenja.

LEOPOLD KOS

Še en razvojni oddelek za naše otroke

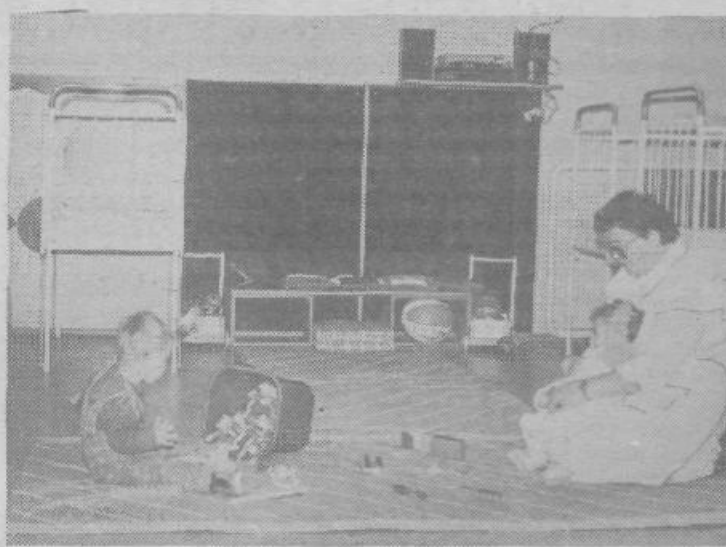
S 1. septembrom so pri vrtcu Oton Župančič, v enoti Na peči, odprli v naši občini tretji oddelek, namenjen otrokom z motnjami v razvoju. Dva taka oddelka že več let obstajata v VVO Angele Očepek, posebnost novoustanovljenega pa je ta, da so v njem otroci, mlajši od treh let. Najstarejši od njih je bil rojen julija 1985, najmlajši šele maja lani. Za to novo pridobitev so si zlasti prizadevali na mentalno higijenskem oddelku otroškega dispanzerja našega Zdravstvenega doma, Mestni skupnosti otroškega varstva in vrtcu Oton Župančič, kjer so se izredno potrudili in zagotovili kar najboljše razmere za varstvo teh otrok.

Na mentalno higijenskem oddelku so nam povedali, da pomeni razvojni oddelek pričetek načrtne skrbi za otroke z motnjami v razvoju, katera lahko traja do osemnajstega leta starosti ali še dlje. Z individualnim delom se v okviru otrokovih sposobnosti poiščejo vse možnosti za njegov razvoj. Zato je pomembno, da se otrok z motnjami v razvoju čim prej vključi v tak oddelek, čeprav si starši včasih želijo, da bi njihov sin ali hči hodila v »navadno« skupino v vrtec, ali pa poskušata otroka izolirati, misleč morda, da v družini najboljše skrbijo zanj.

Starši se pri tem ne zavedajo, da s takim ravnanjem škodijo otroku: »navadne« skupine so

prevelike in vzgojiteljica se poseje ne utegne ukvarjati z njim, pa tudi usposobljena ni za to; vendar pa je za otroke najbolje, da živi v družbi z drugimi, naj se okolica navadi na njegovo različnost in on na okolico. V razvojnem oddelku se specialni pedagog posebej ukvarja z vsakim otrokom, saj jih ima v skupini le sedem, spozna in razvija v njemu sposobnosti, ki so mu dane in ga poskuša naučiti vsega, kar zmora dojeti. Povedati je treba, da v ta oddelek pridejo otroci le preko razvojne ambulante in mentalno higijenske oddelka, kamor tudi še vedno prihajajo na rehabilitacijo. Po potrebi jih obišče v vrtcu tudi terapevtska skupina tega oddelka, občasno pa tudi fizioterapevtka.

Da bi se starši znebili vseh pomislekov, ki so jih morda še imeli glede bivanja otrok v razvojnem oddelku in spoznali, kako bodo preživljali ure v vrtcu, so prvi

Po zajtrku je bila na vrsti igra. (Foto: D. J.)

teden po odprtju oddelka lahko ostajali skupaj z malčkom in pomagali pri hranjenju in negi otrok ter pri vseh drugih opravilih. Tako so se seznanili tudi s specialno pedagoginjo Štefko Lukašev in varuhinjo Dragico Hrovat, ki skrbita za ta drobček, kot pravita svojim varovancem, z razumevanjem, toplino in ljubeznijo. Zato ni čudno, da ponosno ugotavljata: »Vsakdo, ki lahko primerja, kakšni so bili otroci pred tremi tedni, ko so prišli k nam, in

kakšni so zdaj, pravi, da so se v tem času, razvili in okrepili.«

V vrtcu Oton Župančič so razvojnemu oddelku našli izredno primerne prostore. Otrokom je na voljo svetla, velika soba, ustrezna oprema in igrače (denar za to je prispevala Mestna skupnost otroškega varstva), zunanji prostor, zavarovan z ograjo in živo mejo, kar omogoča, da so takrat, ko jim vreme dopušča, tudi zunaj.

D. J.

Odkritje spomenika na Rabu

Rab, otok v Jadranskem morju, z milim podnebjem, gozdovi, vinogradi, nasadi sredozemskega sadja, turizmom. Številni Slovenci pa se nanj spominjajo s trpko grenkobo in bolečino v srcu, saj so tam preživeli čas, poln trpljenja in ponižanj.

Italijanski okupator je v prvi polovici leta 1942 posekal vinograde na območju Kampo in osnoval koncentracijsko taborišče za Slovence, Hrvat in Žide. Že julija 1942 so v taborišče pripeljali prve žrtve. Vsak interniranec je dobil otep slame in šotorsko krilo za postavitve šotora. V šotoru, namenjenem za štiri, je životalo tudi po osem internirancev, ob pihi hrani, neznošni vročini in želi. Smrtnost je bila vsak dan zelo številna. V decembru 1942 so nekatere taboriščnike premestili v Gonars, ostale pa v barake.

Januarja 1943 se je v taborišču osnovala OF, ki je politično organizirala večji del internirancev, da so ob kapitulaciji Italije razorožili 2200 italijanskih vojakov in formirali Rabsko brigado, ki se je čez nekaj dni izkrcala na kopno pri Senju in se vključila v NOV.

24. septembra 1988 je bil v Kampu odkrit spomenik ženam, otrokom in starcem, na mestu, kjer je bilo takozvano žensko taborišče. Odkril ga je predsednik taboriščnega odbora za Rab pri ZO ZRB NOV Slovenije tov. Herman Janež. V nagovoru je presunljivo opisal trpljenje v tem največjem italijanskem taborišču. Glas se mu je tgal, ko je podoživljal več desetoro

pogrebov dnevno, ko so živi okostnjaki nosili svoje mrtve tovariše po dolgi poti na pokopališče, iz krst pa so nanje padale uši. Na poziv predsednika tov. Janeža smo se vsi udeleženci uvrstili v dolgo povorko proti pokopališču, ki je oddaljeno približno pol ure. Pretresljiv je bil pogled na ta sprevod, ko so za godbo na pihala, prapori in venci hodili bivši interniranci s težkimi, drsajočimi koraki. Mnogi med njimi so pred 45. leti po isti poti nosili svoje mrtve tovariše.

Drugi del se je odvijal kot komemoracija na pokopališču. Slavnostna govornica je bila tov. Tina Tomlje. Vsi smo prisluhnili njenim iskrenim in toplim besedam, čuteč, da tudi ona podoživlja trenutke, ki jih je kot otrok doživljala v tem taborišču. V teh dveh dneh smo Slovenci domala poplavalí otok Rab, vsepovsod je odmevala slovenska govorica; ljudje so se srečevali, si segali v roke in obujali spomine. Res je bilo enkratno doživetje, saj so se slovesnosti udeležili številni bivši interniranci iz mnogih slovenskih občin. V zgodnjem sobotnem dopoldnevu so proti Rabu vozile kolone avtobusov, med njimi tudi iz naše občine.

V svoji sredi smo toplo pozdravili našo občanko tov. Marijo Mihelič, rojeno na Rabu pod plateno streho so-

tora 5 decembra 1942. Vse, njene starše in sorodnike iz Kota na Kočevskem so pripeljali na Rab, ko so jim Italijani požgali domačije. Ta trdoživí dojenček, ki ob rojstvu ni imel plenice, ne krem, ne posipov, je bil čez tri tedne poslan z materjo in sorodniki v Gonars. Ob požrtvovalnosti njene matere, sorodnikov in ostalih internirancev, ki jih je bila ena sama samoodpoved, je osem mesečna Marija, ena izmed petih preživelih novorojenčkov, dočkala kapitulacijo Italije in se vrnila s starši k dobrim ljudem na Kočevskem, ker jim je bil dom požgan. Med njimi je bil tudi borec Rab-ske brigade tov. Dušan Prašnikar. Sodeloval je pri razorožitvi Italijanov in aretaciji zloglasnega komandanta taborišča. Povedal nam je, da je istega spremljal v Sejske zapore, kasneje pa so ga nameravali prepeljati v Slovenijo, kjer bi mu sodili kot vojnemu zločincu, a si je sam prerezal žile in pozneje umrl. Ima dve njegovi sliki, ki mu jih je odvzel pri preiskavi.

Taboriščni odbor za Rab namerava do leta 1993 na kamporskem polju zgraditi objekt, kjer je bila stalna razstavna zbirka o koncentracijskem taborišču. Organizirali moramo v svojem okolju zbiralne akcije, trajale naj bi pet let, vsak prispevek pa je treba po položnici nakazati na RO ZRB NOV Slovenije s pripombo »ZA RAB«. Denar bo odbor vezal na hranilni knjižici.

Pripominjamo, da je pokopališče na Rabu zelo slabo oskrbovano in bi bilo nujno, da tudi sami kaj storimo. Osnovna naj bi se skupina ljudi, ki bi občasno pokosila travo, uredila grmovnice in prevlekla že obledele črke na spominskih ploščah z imeni umrlih. Prepričani smo, da bi se našli ljudje, ki bi to storili brezplačno, le da bi jim krili stroške prevoza, prenočišča in prehrane.

Vsi udeleženci srečanja smo bili soglasni, da je bilo lepo, prelepo. Da smo vse to izvedli, se iskreno zahvaljujemo za pomoč OO ZRB NOV, Skupščini občine in komisiji za borce, zvezi sindikatov Lj. Moste-Polje, kakor tudi podjetju Integral za pomoč in razumevanje. Dodelili so nam avtobus št. 543-694 in šoferja tov. Pavla Končina, ki je bil kljub naporni vožnji vedno pristrčen in nam vsem v veliko pomoč.

JUSTI STRŽINAR

Nevaren del ceste

Želim vam predstaviti del Kajuhove ulice in sicer od mostu preko Gruberjevega kanala pa do končne postaje avtobusa petice. Vsi vozniki, ki redno uporabljamo omejen del Kajuhove ulice, vemo, da je velika razlika, če po omejenem delu vozimo v suhem ali mokrem vremenu. Marsikateri bo dejal, da to ni nič posebnega. Pa žal ni tako. Ta zloglasni del ceste ima namreč tehnično napako in sicer, da nosi ven oziroma ima napaden naklon cestišča. Zato javno postavljamo vprašanje, ali ste se odgovorni že kdaj vprašali, zakaj se tako pogosto menjajo drogoví javne razsvetljave, sadijo drevesa, izplačujejo zavarovalnine, bolnice zdravijo poškodovane? Niste, škoda! Želim slišati oz. pre-

brati javen odgovor na svoj izziv, saj upam, da nihče ne želi imeti celo smrtne žrtve zaradi tako nemarno izpeljane krivine dela Kajuhove ulice. Vse odgovorne pozivam, da si vso stvar ogledajo in kaj ukredujejo, saj tudi še s kakšnim novim prometnim znakom zagotovo ne bodo mogli popraviti očitne napake.

Vse uporabnike oz. voznike pa opozarjam, naj v dežju, ko je cesta mokra, vozijo po omejenem odseku še posebej previdno, saj obstaja verjetnost, da se bodo nenadoma znali na pločniku, če pa bodo imeli še malo smole, pa bodo podrli še drog javne razsvetljave oz. tamkaj rastoče drevo. Pa srečno in varno vožnjo vam želim!

VILI KLEMENC

Nov rezervoar na Jančah

Ob planinskem domu II. grupe odredon na Jančah, bo kmalu dokončana velika, izjemno pomembna gradnja vodnega rezervoarja za pitno vodo. Novi vodni rezervoar bo lahko hranil 160 kubičnih metrov vode, kapnice, za potrebe doma. Kasneje, ko bo na Jančah zgrajen vodovod, pa bo opravljal vlogo zbiralnika, ki bo nudil dovolj vode pod pritiskom, bližnjim domačijam.

S. G.

Letos izidemo še štirikrat

Današnja številka je prva jesenska in le še slabe tri mesece imamo do konca leta. Še štirikrat bomo izšli v tem letu. Objavljamo koledarček izhajanja v teh zadnjih treh mesecih, zato da boste izide koristili pri svojem delu, zlasti v krajevnih skupnostih in društvih. Trikotni znak označuje zadnji dan za sprejemanje gradiv, drog pa dan izida.

Ko pišete, bodite jedrnatí, če uporabljate stroj, naj bo vrstica dolga 70 udarcev, med vrsticami pa večji razmik.

Pokličite nas na tel. št. 447-817, radi sodelujemo.

OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 S. Terzija	1 T. Val. svet. 2	1 C. Hraščak 2
2 N. Bogomil 3	2 S. Bloujan	2 P. Bloujan
3 P. Trudič	3 C. Jusi	3 S. Francič
4 S. Merčal	4 P. Kralj	4 S. Zalar
5 S. Marč	5 S. Zalar	5 S. Zalar
6 S. Pelagija	6 N. Lenart	6 S. Zalar
7 P. Marč	7 P. Engenart	7 S. Zalar
8 S. Pelagija	8 T. Bogomil	8 S. Zalar
9 S. Pelagija	9 T. Bogomil	9 S. Zalar
10 S. Pelagija	10 S. Zalar	10 S. Zalar
11 S. Pelagija	11 S. Zalar	11 S. Zalar
12 S. Pelagija	12 S. Zalar	12 S. Zalar
13 S. Pelagija	13 S. Zalar	13 S. Zalar
14 S. Pelagija	14 S. Zalar	14 S. Zalar
15 S. Pelagija	15 S. Zalar	15 S. Zalar
16 S. Pelagija	16 S. Zalar	16 S. Zalar
17 S. Pelagija	17 S. Zalar	17 S. Zalar
18 S. Pelagija	18 S. Zalar	18 S. Zalar
19 S. Pelagija	19 S. Zalar	19 S. Zalar
20 S. Pelagija	20 S. Zalar	20 S. Zalar
21 S. Pelagija	21 S. Zalar	21 S. Zalar
22 S. Pelagija	22 S. Zalar	22 S. Zalar
23 S. Pelagija	23 S. Zalar	23 S. Zalar
24 S. Pelagija	24 S. Zalar	24 S. Zalar
25 S. Pelagija	25 S. Zalar	25 S. Zalar
26 S. Pelagija	26 S. Zalar	26 S. Zalar
27 S. Pelagija	27 S. Zalar	27 S. Zalar
28 S. Pelagija	28 S. Zalar	28 S. Zalar
29 S. Pelagija	29 S. Zalar	29 S. Zalar
30 S. Pelagija	30 S. Zalar	30 S. Zalar
31 S. Pelagija	31 S. Zalar	31 S. Zalar